

Eren, Mustafa, “Millî Mücadele’nin Bilinmeyen Kahramanlarından Biri Ordulu İmam’ın Hüsnu”,
Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 8/15, ss.379-386.
DOI: 10.31765/karen.1013770

Bu makale etik kurul izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektirmemektedir.

This article doesn't require ethical committee permission and/or legal/special permission.

* Araştırma Makalesi / Research Article

** Dr.,
Ordu Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
Ordu/TÜRKİYE
✉ kutaymustafa@hotmail.com
ORCID : 0000-0003-4153-2671

Anahtar Kelimeler: Şehit, İmam’ın Hüsnu, Millî Mücadele, Ordu, Haymana

Keywords: Martyr, Imam’s Hüsnu, National Struggle, Ordu, Haymana

MİLLÎ MÜCADELE’NİN BİLİNMEYEN KAHRAMANLARINDAN BİRİ ORDULU İMAM’IN HÜSNÜ*

Mustafa EREN**

Öz: Kurtuluş Savaşı, Türk milleti için bir ölüm kalım mücadelesiydi. Tüm yokluklara ve imkânsızlıklara rağmen bu savaş millî bir ruhla kazanılmış ve Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Kurtuluş Savaşı, Türk milletinin millî mücadelesidir. Bu millî mücadelede kadın, erkek, genç, yaşlı demeden herkesin emeği vardır. Millî mücadelede binlerce şehit verilmiştir. Cepheye gidenlerin çoğu geri dönmemiş, bir haberleri gelmemiştir. Geride bekleyenler yıllarca onların döneceği günü beklemişlerdir. Bu beklentide geri dönenlerin gelmeyenlerle ilgili anlattıkları hep umut olmuştur. Geri dönmeyen şehitlerimizden biri de Ordulu İmam’ın Hüsnu’dür. İmam’ın Hüsnu’den de yıllarca haber alınamamış onunla beraber askere giden bir arkadaşının anlattıklarıyla yetinilmiştir. İmam’ın Hüsnu, Ordu ili Ulubey ilçesi Yukarıkızılın Köyü doğumludur. Hakkında anlatılanlara göre, 1921 yılında Sakarya Savaşı’nda, Haymana dolaylarında Yunanlılarla yapılan mücadelede, hayatının baharında toprağa düşmüştür. Mezarı belli değildir. Savaşa giderken beştekte bıraktığı kızı seksen üç yaşında bu dünyadan göçmüştür. Torunları ise Düzce ilinde yaşamaktadır. İmam’ın Hüsnu ile ilgili bilgiler onunla beraber askere gidip geri dönenlerin anlattıkları ile sınırlıdır.

Millî mücadelemizin ve tüm şehitlerimizin hayat hikâyeleri millî birlik ve beraberliğimiz için çok önemlidir. Bu çalışmada hayatı ve savaşta yaptıkları efsaneleşmiş olan İmam’ın Hüsnu araştırılmış hakkında anlatılanlar derlenmiş ve tarihî kayıtlarla örtüştürülmeye çalışılmıştır.

ONE OF THE UNKNOWN HEROES OF THE NATIONAL STRUGGLE İMAM’S HUSNU FROM ORDU

Abstract: The War of Independence was a life and death struggle for the Turkish nation. Despite all the deprivations and impossibilities, this war was won with a national spirit and the Republic of Turkey was established. The War of Independence is the national struggle of the Turkish nation. In this national struggle, everyone, regardless of whether they are men, women, young or old, has a contribution. Thousands of martyrs were given in the national struggle. Most of those who went to the front did not return, they did not receive any news. Those who waited behind have waited for years for the day they would return. What those who returned in this expectation told about those who did not come has always been hope. One of our martyrs who did not return is Imam’s Hüsnu

Geliş Tarihi / Received Date: 23.10.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 25.08.2022

from Ordu. For years, no news has been heard from Imam's Husnu, and what a friend of the Imam's friend, who went to the army with him, has told. Imam's Hüsnü was born in the village of Yukarıkızilen in the Ulubey district of Ordu. According to what is told about him, he fell to the ground in the prime of his life in the Battle of Sakarya in 1921, during the struggle with the Greeks around Haymana. His grave is unknown. His daughter, whom he left in the cradle while going to war, died at the age of eighty-three. His grand-

children live in Düzce. Information about Imam's Husni is limited to what those who went to the army with him and returned.

The life stories of our national struggle and all our martyrs are very important for our national unity and solidarity. In this study, Imam's Hüsnü, whose life and his actions in the war became legendary, was researched and the stories about him were compiled and tried to be matched with historical records.

Giriş

Remzi Oğuz Arık “Coğrafyadan Vatana” adlı eserinde Türk tarihini bir denize benzeterek bu tarihin üzerinde olduğu toprakların ilk bakışta değersiz bir coğrafya olarak görüldüğünü, bu coğrafyaya ruh veren ve onun vatan olmasını sağlayanların atalarımızın atalarının nal izleri ve insanlarımızın hayat hikâyeleri olduğunu belirtir.¹ Bu açıdan bakıldığında her bir gazimizin ve şehidimizin hikâyesi bizim için çok değerlidir. Bu hikâyeler, gelecek nesillerin toplumsal kimliğinin oluşmasında etkilidir.

Millî mücadelemize Mustafa Kemal Atatürk'ün emrinde ruh veren birçok kahramanımız vardır. Antep'in kurtuluşuna vesile olan Şahin Bey, Maraş'ta düşmana ilk kurşunu atan Sütçü İmam, Aydın'ı düşmana dar eden Yörük Ali, Bursa ve yöresinde Kara Fatma ve daha niceleri... Bunların yanında adları ve kahramanlıkları halk arasında anlatılan ama tarihî kayıtlarda geçmeyen isimler de mevcuttur. Bu vatan için kan döken kahramanlarımızdan biri de Ordulu İmam'ın Hüsnü'dür.

1. Ordulu İmam'ın Hüsnü

İmam'ın Hüsnü, Ordu ili Ulubey İlçesi Yukarıkızilen Köyü'nde yaşamış, Millî Mücadele yıllarında şehit düşmüş, kahraman Türk askerlerimizden birisidir. Hayatı hakkındaki bilgiler köyde anlatılanlar ve birkaç yazılı belge ile sınırlıdır. Düzce iline göçen tek kızının torunlarına ait alt üst soy bilgisinden bazı kayıtlara ulaşılmaktadır. Bu kayıtlardan anlaşıldığına göre İmam'ın Hüsnü 01.07.1897 yılında Ordu ili Ulubey ilçesi Yukarıkızilen Köyü'nde doğmuştur. Baba adı Mustafa ana adı Habibe'dir. Ölüm tarihi 15.10.1921 olarak kayıtlıdır (Resim 1).

HÜSNÜ	-	MUSTAFA	HABİBE	ORDU 01/07/1897	Ordu/ Ulubey / O YUKARIKIZ MAHALLESİ
ORDU 01/07/1897	Ordu/ Ulubey / Ordu/ YUKARIKIZILEN MAHALLESİ	36-3-3	Evli	Ölüm 15/10/1921	

Res. 1. İmam'ın Hüsnü'nün Nüfus Kaydı ile İlgili Bilgiler (Bu bilgi torunu Ahmet Kıyak'ın T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Alt Üst Soy Belgesi'nden alınmıştır.)

¹ Arık, 1989: 1, 17.

Bu kayıt, onun 24 yaşında öldüğünü göstermektedir. Kendisine İmam'ın Hüsnü denmesinin nedeni babası Mustafa'nın köyde imamlık yapmasından kaynaklanmaktadır. İmam'ın Hüsnü, Yukarıkızıl Köyü'nde yaşayan Halil Efendi Oğulları sülalesine mensuptur. Sülalenin dedesi olan Halil Efendi'nin 1700'lü yıllarda bu köye Niğde taraflarından gelerek yerleştiği anlatılmaktadır. Halil Efendi'den sonraki silsile Büyük Mehmet Efendi, Sadullah (Seyfi Hoca), Mustafa (İmam) ve Hüsnü olarak devam etmektedir. Hüsnü'nün Hasan isminde bir de ağabeyi vardır. Hasan, Birinci Dünya Savaşı'na katılmış ve çavuş rütbesini almıştır. Köyde, Hasan Çavuş olarak bilinir. Hasan Çavuş'un Fadime isminde bir kızı olmuş o da Sakarya'ya göçmüştür. Torunları orada yaşamaktadır.

Çocukluk ve gençlik yılları ile ilgili İmam'ın Hüsnü'yü tanıyanların anlattıklarıyla birtakım bilgilere ulaşılmaktadır. Birinci Dünya Savaşı yıllarında yörenin erkeklerinin çoğu askerde iken bölgede kalan Ermeni eşkıyalarının köylülere yaptıkları zulümler o yıllarda genç bir delikanlı olan İmam'ın Hüsnü'nün gururuna dokunmaktadır. Köyü bu eşkıyalara karşı korumayı kendine vazife bilmiş ve onlarla mücadele etmiştir. Bu mücadelede başarılı olduğu ve eşkıyaların bu yöreye girişine engel olduğu anlatılmaktadır. İyi silah kullandığı ve cesur olduğu için yörede "Mermiyi adamın alnında sınavan Hüsnü" olarak da bilinir (bk. Resim: 2).²

Res. 2. İmam'ın Hüsnü'nün Ordu/Ulubey, Yukarıkızıl Köyü'nde yaşamış olduğu yer (Resim kendi kişisel arşivimizdedir.).

Kurtuluş Savaşı'nın başladığı yıllarda yeni evlenmiştir ve eşinin adı Ünzile'dir. Habibe adını verdikleri bir kızları dünyaya gelir. Askerlik çağrılarını duyunca hemen millî orduya katılır ve köyden ayrılır. Bir daha da geri dönmez. Giderken beşikte iki aylıkken bıraktığı ve annesinin adını verdiği Habibe babasız büyür, köyden Muazzinoğullarından Dursun Kıyak ile evlenir ve eşi ile beraber Düzce iline göçerler. Habibe, babasıyla ilgili bir şey bilmez, onun şehit olduğu bilgisi dahi kendisine verilmemiştir. Babasıyla ilgili bildikleri köyden babasıyla askere giden ve geri dönenlerin anlattıklarıdır. Bu anlatılarda da babasının sonu meçhuldür. Kendisine babasının şehit olup olmadığının araştırılması ve maaşa bağlanması ile ilgili gelen teklifleri reddeder. Düzce'de yaşamını devam ettirir ve 2002 yılında 83 yaşında ölür. Çocukları ve torunları Düzce ilinde yaşamaktadırlar.³

² Mustafa Eren (Çavuş), Ordu/Ulubey-Yukarı Kızıl Köyü 1938, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 16.02.2020 Tarihli Mülakat; Ayşe Eren, Ordu/Ulubey-Yukarıkızıl Köyü 1950, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

³ Ahmet Kıyak, Düzce/Bakacak 1975, Lise Mezunu, İş Makinası Operatörü, 21.02.2020 Tarihli Telefon Görüşmesi; Helim Kıyak, Düzce 1938, Ortaokul Mezunu, Çiftçi, 21.02.2020 Tarihli Telefon Görüşmesi; Ayşe Eren, Ordu/Ulubey-Yukarıkızıl Köyü 1950, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

2. İmam'ın Hüsnu'nün Millî Mücadele'ye Katılması

Yunanlıların 15 Mayıs 1919 günü İzmir'i işgalinin ardından tüm yurttaki gibi Ordu'da da halk derin bir üzüntüye kapılır. Ordu Belediye Reisliğine vekâlet eden Hacı İzzet Bey tarafından İstanbul Hükümeti'ne bir telgraf çekilir. Telgrafta bu durumun kabul edilemeyeceği ve Ordular olarak can ve kanlarıyla mücadeleye hazır oldukları bildirilir.⁴

Trabzon Muhafaza-i Hukuku Milliye Cemiyetine bağlı olarak Ordu'da Nisan 1919 tarihinde Ordu Müdafaa-i Hukuku Milliye Cemiyeti kurulmuştur.⁵ Bu cemiyet millî mücadelenin önemi üzerine toplantılar yapmış ve yöre halkını bilinçlendirmiştir. Cemiyetlerden asker toplayıp göndermeleri istenir. Ordu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti de köy köy gezerek askerlik çağında olanları ve gönüllüleri belirler ve onları Ordu Askerlik Şubesi önünde bir araya toplar. 15. Fırka Kumandanlığı ve Ordu Müdafaa-i Hukuku Milliye Cemiyeti arasındaki telgraf yazışmalarından Ordu'da yaklaşık 100 kişilik bir gönüllü kuvvetinin bulunduğu ve bunların Giresun'daki gönüllülerle beraber sevkinin emredildiği anlaşılmaktadır.⁶

Bu sevk ve yolculukla ilgili pek bilgi bulunmasa da Ayhan Yüksel, "*Giresun Tarihinden Sayfalar*" adlı eserinde Ümit Vapuru isimli bir vapurun 16 Nisan 1921 tarihinde Giresun'dan Batı Cephesi'ne gitmek üzere hareket ettiğini belirtmektedir. Vapurda Hüseyin Avni Bey komutasındaki 42. Alay vardır.⁷ Giresunlulardan oluşan diğer bir birlik ise Topal Osman Ağa komutasındadır. TDV İslam Ansiklopedisi'nde Giresunlu Topal Osman Ağa'nın (1883-1923) Mustafa Kemal Paşa'nın arzusu üzerine Giresun Gönüllü Taburu'nu kurduğu anlatılmaktadır. Bu tabur 47. Alay olarak bilinir ve taburun Askerlik Şubesi Başkanı Tirebolulu Hüseyin Avni Bey'in desteğiyle başta Giresun olmak üzere Tirebolu, Rize ve Ordu'dan toplanan gençlerden oluştuğu belirtilmektedir.⁸ İmam'ın Hüsnu'nün de 42. veya 47. Alayların birinde olması kuvvetle muhtemeldir. Bu bilgiler ışığında Giresun'dan gelen bir geminin limana yaklaşarak Ordulu askerleri de alıp yoluna devam ettiği Samsun'da gemiden inen kahraman askerlerin at arabalarıyla veya yürüyerek Ankara'ya vardıkları burada birliklerinin belirlendiği ve birliklerine katılmak için cepheye gönderildikleri söylenebilir. İmam'ın Hüsnu ve birçokları için bu son yolculuktur.

Sakarya Savaşı, Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatanıdır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça düşünülmez." emriyle Türk Ordusu'nun savunmadan taarruza geçtiği bir savaştır. Bu savaş aynı zamanda Türk ve İslâm dünyasının 1683'ten bu yana devam eden Batı karşısındaki geri çekilişine son vermiştir.⁹ 42. ve 47. Alaylar, Yunanlılara karşı verdikleri mücadelelerle Sakarya Savaşı'nda Haymana yakınlarında destan yazmışlardır. 42. Alay Komutanı Tirebolulu Hüseyin Avni Bey, burada şehit düşmüştür.¹⁰ Ordulu İmam'ın Hüsnu'nün de Haymana'da savaştığı ve burada yaralandığı askerden dönen arkadaşı tarafından yakınlarına defalarca anlatılmıştır.¹¹

Haymana Muharebesi'nde 42. Alay, 4. Tümen'e bağlıdır ve 2. Grup'ta savaşmıştır. 2. Grup'un komutanı Albay Selahaddin Adil'dir. 47. Alay ise 1. Grup emrindedir. Her iki alay da Haymana'da Mangal Dağı ve Çaldağı denilen bölgelerde kahramanca savaşmışlardır.¹² Çaldağı, bölgeyi gören hâkim bir tepede olduğundan Yunan ordusu burayı ele geçirmek için çok çabalamış

⁴ Çebi, 2005: 89.

⁵ Çebi, 2005: 96.

⁶ Dizman, vd., 2021: s. 54, 55.

⁷ Yüksel, 2009: 24, 25.

⁸ Beyoğlu, 2012: 243.

⁹ Örenç, 2010, 137-138.

¹⁰ Yüksel, 2009: 24, 25.

¹¹ Helim Kıyak, Düzce 1938, Ortaokul Mezunu, Çiftçi, 21.02.2020 Tarihli Telefon Görüşmesi; Ayşe Eren, Ordu/Ulubey-Yukarıkızılen Köyü 1950, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

¹² As, 2017: 140, 141.

hatta bir ara bu tepeye hâkim olmuştur.¹³ Bu bölgeler düşmanın Ankara'ya girişinin engellenmesinde adeta birer kale görevi görmüşlerdir. Ankara'ya 100 km. kadar yaklaşan Yunanlılara karşı taarruz 10 Eylül sabahı başladı. Yaklaşık üç günlük bir taarruzun ardından Yunan ordusu Sakarya'nın batısına kadar geri çekildi.¹⁴ Büyük kayıpların verildiği bu muharebede yaralandığı tahmin edilen Hüsnü, 5. Seyyar Hastanesinde yaklaşık iki ay tedavi görmüş ancak kurtarılamayarak şehadet belgesinde yazdığına göre 10. 11. 1921 tarihinde şehit düşmüştür (bk. Resim 3). Nüfus kaydına göre ise şehit olma tarihi 15.10.1921 tarihidir. Bu iki tarih arasındaki yaklaşık bir aylık farkın nereden kaynaklandığı bilinmemektedir.

Orgeneral Kâzım Özalp, Kurtuluş Savaşı ile ilgili anılarında düşman kuvvetlerinin Ankara'yı ele geçirmek için yaptığı saldırıları ve bu saldırıların nasıl kırıldığını anlatmaktadır. Bu anılarda Haymana'da verilen mücadele ve bu mücadelenin Kurtuluş Savaşı açısından önemi dile getirilmektedir. Sakarya Zaferi'nden önce düşman Polatlı'ya o derece yaklaşmıştır ki top sesleri Ankara'dan bile duyulmaktadır. Büyük kayıplar verilse de Haymana'da düşman bozguna uğratılmış, Ankara korunmuş ve ardından Sakarya Savaşı zaferle sonuçlanmıştır.¹⁵

Haymana Ankara'ya olan yakınlığı ile Sakarya Savaşı'nın (22 Ağustos-13 Eylül 1921) en can alıcı noktasıdır. 5. Türk Süvari Ordusu'nun desteği ile kahraman askerlerimiz Haymana'da destan yazmışlardır (12 Eylül 1921). Aynı zamanda 10-13 Eylül tarihleri arasında bizzat Mustafa Kemal Paşa'nın komuta ettiği karşı taarruzla Yunan Ordusu geri püskürtülmüş ardından Büyük Taarruz ile Yunan ordusu İzmir'den denize dökülmüştür. Genel Kurmay Başkanlığının verilerine göre Sakarya Savaşı'nda 22 günlük sürede 6.000'e yakın şehit 19.000'e yakın yaralı ve 15.000'e yakın kayıp kaydedilmiştir.¹⁶

Sıtkı Çebi, Millî Mücadele'de Ordu ilinden 1097 şehit verildiğini belirtmektedir.¹⁷ Ancak bunların yanında kayıtlara girmeyen birçok şehidimizin olduğu da aşikârdır. Sakarya Savaşı'nın ardından Ordu'da şehitlerimiz için Orta Cami ve Hükümet Camisi'nde mevlitler okunmuştur.¹⁸

3. İmam'ın Hüsnü'nün Şehit Olması ile İlgili Anlatılar

Araştırmalardan hareketle, Giresun Gönüllü Alayı (47. Alay) veya 42. Alay'da bulunduğu tahmin edilen İmam'ın Hüsnü'nün Haymana'da yiğitliği ve cesurluğu dillere destan olmuştur. Onunla birlikte askere gidenlerden Ulubey'in Çubuklu Köyü'nden Tirekō Mehmet (Tiryaki Oğlu Mehmet) yıllar sonra İmam'ın Hüsnü'yle ilgili bilgiler verir. İmam'ın Hüsnü'yle aynı siperde savaştıklarını, onun çok nişancı ve cesur biri olduğunu, komutanları tarafından da fark edilerek cepheye en ön safta savaştırıldığını anlatır. Tirekō Mehmet, onun bir mermiyle iki üç kişiyi vurduğuna şahit olduğunu da söyler. Arkadaşının anlatımıyla İmam'ın Hüsnü'nün son anları şöyle olmuştur:

“Haymana yakınlarında siperde düşmanı beklemektedirler. Düşman üzerlerine doğru saldırılmaktadır ve onlar da siperden ateş etmektedirler. Hüsnü, düşmana mermi atmaya dayanamıyorm diyerek ayağa kalkar ve ateş ederek koşmaya başlar. Elinde beşli tüfek denen bir silah vardır. Beşli tüfekle düşmanları yere indirmeye devam ederken gelen bir kurşun karnından girip sırtından çıkar. Yere düşen İmam'ın Hüsnü kan kaybetmektedir. Yerden iki tane boş mermi kovani alarak birini karnındaki yaraya diğerini de sırtına koyar. Kanamayı biraz da olsa durdurmuştur. Bu şekilde yine çarpışmaya devam eder. Arkadaşları onu sipere geri çekerler.

¹³ Belen, 1983, 355.

¹⁴ Belen, 1983, 357-359.

¹⁵ Özalp, 1988: 198.; Bozgeyik, 2009, 239.

¹⁶ Sakarya Meydan Muharebesi (2020)

¹⁷ Çebi, 2005: 164.

¹⁸ Çebi, 2005: 158.

Akşama doğru halsiz düşer ve kendisinden geçer. O gün Yunanlılar bozguna uğratılmıştır.” Bundan sonrasını arkadaşı da bilemez.¹⁹

Hüsnü'nün ailesi bu bilgilerle avunur ama anlatılanlarda onun şehit olup olmadığı belli değildir. Uzun yıllar Hüsnü'nün yolu gözlenir. O dönemde eşine, Hüsnü'nün Ankara'nın Haymana ilçesinde savaştığı sırada şehit olduğunu ve oraya baş ayak taşı dikilerek bir mezar yapıldığını da söyleyenler olmuştur. Şehit olma tarihine bakıldığında bu bilginin doğru olabileceği görülmektedir.

Res. 1. İmam'ın Hüsnü'nün Şehadet Bilgileri.²⁰

Anlatılarda Sakarya Savaşı sırasında Haymana'da vurulup yaralandığı belirtilen ancak daha sonrası hakkında pek bilgi olmayan İmam'ın Hüsnü'nün şehit olma tarihi Haymana'da yapılan savaşın yaklaşık bir ay sonrasına denk gelmektedir. Nüfus kaydına göre şehit olma tarihi 15.10.1921'dir. Şehadet belgesindeki kayıtlara göre ise bu tarih 10.11.1921 olarak kayıtlıdır. Bu farkın nereden kaynaklandığı bilinmemektedir. Anlatılardan ve kayıtlardan hareketle Haymana'da yaralandığı ve yaklaşık bir ay sonra şehit düştüğü söylenebilir. Nüfus kaydı haricinde onun hakkında elimize ulaşan tek belge 2017 yılında Ordu Valiliği tarafından hazırlanan “*Ordulu Şehitlerimiz*” adlı kitaptaki bilgilerdir. Burada garp cephesinde savaştığı, rütbesinin er olduğu, 5. Seyyar Hastanesinde 10. 11. 1921 tarihinde şehit olduğu kayıtlıdır.²¹

Sonuç

Bu millet için canını seve seve feda eden kahraman şehitlerimiz unutulmamalı ve anıları daima yaşatılmalıdır. Kurtuluş Savaşı sırasında ardına bakmadan yola çıkan binlerce kahraman askerimiz yokluklar içerisinde mücadele ederek âdeta destan yazmıştır. Savaşta şehit olanlarla ilgili çoğu zaman sadece geri dönenlerden bilgi alınabilmektedir. Unutulmuş veya unutulmaya yüz tutmuş, mezarı bilinmeyen Millî Mücadele şehitlerimizden biri de İmam'ın Hüsnü'dür. İmam'ın Hüsnü, Ordu ili Ulubey ilçesi Yukarıkızıl Köyü doğumludur. Giresun'dan kalkan bir

¹⁹ Mehmet Eren, Ordu/Ulubey-Yukarıkızıl Köyü 1954, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 15.02.2020 Tarihli Mülakat; Hüsamiddin Baki, Ordu/Ulubey-Yukarıkızıl Köyü 1960, Lise Mezunu, Emekli İmam, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

²⁰ Yıldırım, 2017: 148.

²¹ Yıldırım, 2017: 148.

gemiyle cepheye gittiği tahmin edilmektedir. Sakarya Savaşı sırasında Haymana dolaylarında vurulup yaralandığı anlatılmaktadır. Haymana'da verilen mücadele Türk Kurtuluş Savaşı açısından bir ölüm kalım mücadelesi olarak değerlendirilmektedir. Sakarya Zaferi'nden önce düşman Polatlı'ya o derece yaklaşmıştır ki top sesleri Ankara'dan bile duyulmaktadır. Büyük kayıplar verilse de Haymana'da düşman bozguna uğratılmış, Ankara korunmuş ve ardından Sakarya Savaşı zaferle sonuçlanmıştır.

Genel Kurmay Başkanlığının verilerine göre Sakarya Savaşı'nda 22 günlük sürede 6.000'e yakın şehit 19.000'e yakın yaralı ve 15.000'e yakın kayıp kaydedilmiştir. İmam'ın Hüsnü de bu şehitlerimizden birisidir. En kanlı çarpışmaların olduğu 10-13 Eylül 1921 tarihleri arasında Haymana'da yaralandığı ve tedavi gördüğü 5. Seyyar Hastanesinde şehit olduğu bilinmektedir. Şehit olma tarihi, nüfus kaydında 15. 10. 1921, şehadet belgesinde 10. 11. 1921 olarak kayıtlıdır. Gençliğinde ve savaşta yaptıkları, köyünde dilden dile dolaşarak efsaneleşmiştir. Anlatılanlar yazılı kaynaklarla örtüşmektedir.

Türklerde vatan sevgisi ve bağımsızlık duygusu tarih boyunca etkili olmuş Türk milleti bu duygularla üç kıtaya hükmetmiştir. Bu duyguların gelecek nesillere aktarımında atalarımızın kahramanlık hikâyeleri önemli yer tutar. Böylece gelecek nesillerimiz ait oldukları toplumun değerlerini daha iyi anlayacaklardır. Bu değerler, birlik ve beraberliğin oluşmasında bir bağ görevi görmektedirler.

KAYNAKÇA

Arık, Remzi Oğuz (1989), *Coğrafyadan Vatana*, İstanbul: MEB Basımevi.

As, Efdal (2017), "Sakarya Meydan Savaşı'nda Haymana Civarında Geçen Muharebeler ve Haymana Ahalisine Etkileri". *Sakarya Meydan Muharebesi ve Haymana Uluslararası Sempozyumu V* (Yay. haz. Temuçin F. Ertan, Kadri Unat), Ankara: Ankara Ü. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, 135-161.

Belen, Fahri (1983), *Türk Kurtuluş Savaşı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Beyoğlu, Süleyman (2012), "Topal Osman", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 41, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 242-244.

Bozgeyik, Burhan (2009), *Kurtuluş Savaşı Nasıl Kazandı*, İstanbul: Cihan Yayınları.

Çebi, Sıtkı (2005), *Millî Mücadele'de Ordu*, Ordu: Ordu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Dizman, İbrahim-Pala, Hikmet-Şen, Selçuk (2021), *Belgeler ve Tanıklarıyla Kurtuluş Savaşı'nda Ordu ve Rüşumat Gemisi*, Ordu: Kotyora Yayınları.

Örenç, İlknur (2010), *Anadolu'nun Kurtuluş Destanı*, İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.

Özalp, Kâzım (1988), *Millî Mücadele (1919-1922)*,1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Topallı, Osman Fikret (2011), *Müdafaa-i Hukuk ve İstiklal Harbi Tarihinde Giresun* (haz. Veysel Usta), Trabzon: Serander Yayınları.

Yıldırım, Hikmet (2017), *Ordulu Şehitlerimiz* (Yay. haz. Servet Güngör, Abdullah Özkan), Ordu: OBB Kültür Yayınları.

Yüksel, Ayhan (2009), *Giresun Tarihinden Sayfalar*, İstanbul: Giresun Valiliği Yayınları.

Sözlü Kaynaklar

Ahmet Kıyak, Düzce/Bakacak 1975, Lise Mezunu, İş Makinası Operatörü, 21.02.2020 Tarihli Görüşme.

Ayşe Eren, Ordu/Ulubey-Yukarı Kızılın Köyü 1950, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

Helim Kiyak, Düzce 1938, Ortaokul Mezunu, Çiftçi, 21.02.2020 Tarihli Görüşme.

Hüsamitdin Baki, Ordu/Ulubey-Yukarı Kızılın Köyü 1960, Lise Mezunu, Emekli İmam, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

Mehmet Eren, Ordu/Ulubey-Yukarı Kızılın Köyü 1954, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 15.02.2020 Tarihli Mülakat.

Mustafa Eren (Çavuş), Ordu/Ulubey-Yukarı Kızılın Köyü 1938, İlkokul Mezunu, Çiftçi, 16.02.2020 Tarihli Mülakat.

İnternet Kaynakları

Sakarya Meydan Muharebesi (2020), https://tr.wikipedia.org/wiki/Sakarya_Meydan_Muharebesi, (Erişim Tarihi: 17.02.2020)